

**МОНГОЛ УЛСЫН 2020 ОНЫ НЭГДСЭН
ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН
АУДИТЫН ТАЙЛАН**

**VIII БҮЛЭГ. КОВИД-19 ЦАР ТАХЛЫН ТӨСӨВТ
ҮЗҮҮЛСЭН НӨЛӨӨ**

VIII БҮЛЭГ. КОВИД-19 ЦАР ТАХЛЫН ТӨСӨВТ ҮЗҮҮЛСЭН НӨЛӨӨ

8.1.1 Дэлхий нийтийг хамарсан Коронавируст халдвар (Ковид-19)-ын цар тахлын үед авч хэрэгжүүлэх багц арга хэмжээг УИХ-ын тогтоолоор²⁹ баталсан байна.

8.1.2 Засгийн газар тус тогтоолын хэрэгжилтийг хангаж цар тахлын эсрэг эдийн засгийн арга хэмжээг 5,091.3 тэрбум (5.1 их наяд багц) төгрөгөөр төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 25 Цар тахлын эсрэг эдийн засгийн арга хэмжээний төлөвлөгөө /тэрбум төгрөг/

Дэд зорилт	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Нийт дүн	Эх үүсвэр		
			Төсвөөс	Гадаад зээл, тусламж	Бусад
I.Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах	Эмнэлгийн багаж, тоног төхөөрөмж	168.0	9.0	159.0	
	Ковид-19 зардал ³⁰	27.1	6.5	20.6	
	Цалин, урамшуулал ³¹	1.5	1.5		
	Бусад арга хэмжээ	184.5	184.5		
	Хүүхдийн мөнгө	850.0	850.0		
	Халамжийн тэтгэвэр	20.0	20.0		
	Хүнсний талон	60.0	60.0		
	Ноолуурын урамшуулал	300.0	300.0		
II.Ажлын байрыг хадгалах	Вакцинжуулалт	118.6	118.6		
	Хөнгөлөлт, чөлөөлөлт ³²	-			
III.Эдийн засгийг идэвхжүүлэх	Ажилгүйдлийн тэтгэмж	-			
	Татварын чөлөөлөлт ³³	-			
	Төсвийн дэмжлэг ³⁴	3,100.0		3,100.0	
	Ногдол ашиг ³⁵	119.6			119.6
	Зээлийн батлан даалт ³⁶	108.0			108.0
	Тоног төхөөрөмжийн хөнгөлөлт ³⁷	34.0	34.0		
Нийт дүн		5,091.3	1,584.1	3,279.6	227.6

8.1.3 Цар тахлын эсрэг эдийн засгийн арга хэмжээг иргэдийн эрүүл мэнд, орлого, ажлын байрыг хамгаалах, эдийн засгийг дэмжихдээ зарлагыг нэмэх, татварын орлогоос хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлэх, төсвийн дутагдлыг хөнгөлөлттэй зээл, тусламжийн эх үүсвэрээр бүрдүүлж, хэрэгжүүлсэн байна.

8.1.4 Цар тахлын эсрэг 5,091.3 тэрбум төгрөгийн багц арга хэмжээний хүрээнд төсвөөс 1,183.4 тэрбум төгрөгийг зарцуулж, гадаад зээл, тусламжаас 2,260.1 тэрбум төгрөгийн төсвийн дэмжлэг авсан байна.

Хүснэгт 26 Цар тахлын эсрэг авч хэрэгжүүлсэн эдийн засгийн арга хэмжээ /тэрбум төгрөг/

Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Нийт	Хэрэгжилт			
		Зардал	Авсан зээл, тусламж	Хөнгөлөлт, чөлөөлөлт	Бусад арга, хэмжээ
Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах	363.6	195.7	152.8		15.1
Иргэдийн орлогыг хамгаалах	1,158.0	943.6			214.4
Ажлын байрыг хадгалах	1,197.2	44.1	75.3	1,077.6	0.2
Эдийн засгийг идэвхжүүлэх	2,097.6		2,032.0	52.0	13.6
Нийт дүн	4,816.4	1,183.4	2,260.1	1,129.6	243.3

²⁹ Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн Коронавируст халдвар /Ковид-19/-ын цар тахлын үед иргэдийн эрүүл мэнд, орлогыг хамгаалах, ажлын байрыг хадгалах, эдийн засгийг идэвхжүүлэх багц арга хэмжээний тухай

³⁰ Эм, эмийн хэрэгсэл, онилуур, ариутгал халдваргүйтгэлийн бодис, хувийн хамгаалах хэрэгсэл

³¹ Халдварын голомтын бүсэд ажилласан тусгай албан хаагчдад цалин илүү цаг урамшууллын хоолны зардал

³² ААНОАТ, НДШ, ХХОАТ, Сайн дурын даатгал, торгууль, алданги, түрээсийн орлогод ногдуулах албан татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт

³³ Импортын барааны НӨАТ, Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх

³⁴ Хөнгөлөлттэй зээл тусламжийн хямд эх үүсвэрийг ашиглана /ОУВС-ийн хөтөлбөр төсвийн дэмжлэг 60.0 сая ам.доллар, Европын холбооноос 47.1 тэрбум, шинээр авах төсвийн дэмжлэг 200.0 сая ам.доллар, бусад 100.0 сая ам.доллар, шинээр хэрэгжүүлэх төсөл 720.0 сая ам.доллар/

³⁵ Эрдэнэс таван толгой ХХК-ийн 1072 ширхэг хувьцааны 2019 оны ногдол ашиг олгоно /2.5 сая иргэн, 486 ААН-д/

³⁶ Барьцаа хөрөнгийн дутагдалтай ААН-ийн 300.0 сая төгрөг хүртэл зээлд ЗБДС-аас батлан даалт гаргана

³⁷ Хөдөө аж, ахуйн салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа ААН-үүд тоног төхөөрөмжийн үнийг 50 хувь хөнгөлнө

8.1.5 Цар тахалтай тэмцэх зорилгоор авч хэрэгжүүлсэн гадаад зээл, тусламж нийт 2,260.1 тэрбум төгрөг байна. Үүнд:

1. Төсвийн дэмжлэгийн хөтөлбөр нийт 658.9 сая ам.доллартой тэнцэх 1,978.0 тэрбум төгрөгийн зээл, 18.0 сая ам.доллар тэнцэх 53.9 тэрбум төгрөгийн буцалтгүй тусламжийн санхүүжилт авчээ.

АХБ 280.5 тэрбум (100.0 сая ам.доллар), ОУВС 279.6 тэрбум (99.5 сая ам.доллар), АДБХОБ 284.9 тэрбум (100.0 сая ам.доллар), Япон улс 687.8 тэрбум төгрөг (241.4 сая ам.доллар), АХБ-ны 171.1 тэрбум төгрөг (60.0 сая ам.доллар, ОУВС-ийн өргөтсөн хөтөлбөр), Дэлхийн банк 274.1 тэрбум төгрөг (100.2 сая ам.доллар, ОУВС-ийн өргөтгөсөн хөтөлбөр), Европын холбоо дөрвөн жилийн хугацаанд нийт 50.8 сая еврог буцалтгүй тусламжаар төсвийн дэмжлэг хэлбэрээр олгохоос гэрээний дагуу 53.9 тэрбум төгрөг (16.0 сая евро)

2. Хэрэгжиж байсан төслүүдээс зохицуулалт хийж нийт 71.2 тэрбум төгрөгийг зарцуулсан.

“Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр 5 төсөл”-ийн 4.2 тэрбум, “Цахим эрүүл мэнд төсөл”-ийн 6.0 тэрбум, “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төсөл”-ийн 42.6 тэрбум, “Боловсролын чанарын шинэчлэл төсөл” 14.3 тэрбум, “Экспортыг дэмжих төсөл”-ийн 4.1 тэрбум төгрөг.

3. Төслийн санхүүжилт хэлбэрээр нэмэлтээр авсан зээл, тусламж

Зээл нийт 147.6 тэрбум төгрөг: “Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр-5 яаралтай үеийн тусламжийн нэмэлт санхүүжилт төсөл”-ийн 37.4 тэрбум, “Цар тахлын үед хариу арга хэмжээ авах нийгмийн хамгааллын төсөл”-ийн 74.4 тэрбум, Дэлхийн банкны санхүүжилттэй “Ковид-19 цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, бэлэн байдлыг хангах төсөл”-ийн 7.3 тэрбум, Дэлхийн банкны санхүүжилттэй “Онцгой байдлын үеийн дэмжлэг болон хөдөлмөр эрхлэлтийн төсөл”-ийн 28.5 тэрбум төгрөг.

Тусламж нийт 9.3 тэрбум төгрөг: АХБ-ны 6.7 тэрбум, Дэлхийн банкны Онцгой байдлын сангийн 2.6 тэрбум төгрөг.

Хүснэгт 27 Эдийн засгийн арга хэмжээ, эх үүсвэрээр /тэрбум төгрөг/

Эх үүсвэр	Нийт	Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах	Иргэдийн орлогыг хамгаалах	Эдийн засгийг идэвхжүүлэх	Ажлын байрыг хадгалах
Улсын төсөв	1,396.4	110.1	853.2	211.7	221.4
Орон нутгийн төсөв	230.0	20.6			209.4
НДС	686.9				686.9
Гадаад зээл	2,196.9	216.6	86.5	1,818.5	75.3
Гадаад тусламж	63.2	9.3		53.9	
Бусад	243.0	15.1	214.4	13.5	
Нийт дүн	4,816.4	371.7	1,154.1	2,097.6	1,193.0

8.1.6 Нийт 2,260.1 тэрбум төгрөгийн төсвийн дэмжлэг, төслийн зээл, тусламжаас эдийн засгийг идэвхжүүлэхэд 1,701.4 тэрбум, иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалахад 225.9 тэрбум, ажлын байр, орлогыг хамгаалахад 161.8 тэрбум нийт 2,089.1 тэрбум төгрөгийг зарцуулж, 171.0 тэрбум төгрөгийн мөнгөн хөрөнгө үлдэгдэлтэй байна.

8.1 Төсвийн орлогод үзүүлэх нөлөө

Хүснэгт 28 Татвар, НДШ-ийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлт /тэрбум төгрөг/

Чөлөөлөлт, хөнгөлөлт	Ажлын байрыг хадгалах	ЭЗ-ийг идэвхжүүлэх	Дүн
НДС-аас	647.0		647.0
НДШ	619.1		619.1
НДШ-ийн торгууль, алданги	4.4		4.4
Сайн дурын даатгал	23.5		23.5
Орон нутгийн төсвөөс	209.4		209.4
ХХОАТ	209.4		209.4
Улсын төсвөөс	221.2	52.0	273.2
ААНОАТ	116.9		116.9
ААНОАТ-ын торгууль, алданги	49.0		49.0
Импортын барааны НӨАТ		35.3	35.3
Импортын ГАТ		16.7	16.7
Түрээсийн орлогод ногдуулах АТ	55.3		55.3
Нийт дүн	1,077.6	52.0	1,129.6

Коронавируст халдвар (Ковид-19)-ын цар тахлын эсрэг эдийн засгийн арга хэмжээний хүрээнд хэрэгжүүлсэн ААН, иргэдийн ажлын байрыг хамгаалах татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт улс, орон нутаг, НДС-ийн орлогод 1,129.6 тэрбум төгрөгийн нөлөө үзүүлсэн байна.

8.2 Төсвийн зарлагад үзүүлэх нөлөө

8.2.1 Цар тахлын эсрэг эдийн засгийн арга хэмжээнд нийт 3,272.5 тэрбум төгрөгийг зарцуулжээ. Үүнээс гадаад зээлийн эх үүсвэр 63.8 хувь буюу 2,089.1 тэрбум, улсын төсвөөс 34.3 хувь буюу 1,122.9 тэрбум төгрөгийг зарцуулсан нь нийт зардлын 98.1 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 29 Цар тахлын эсрэг авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, зарцуулалт /тэрбум төгрөг/

Зардлын төрөл	Ажлын байрыг хадгалах	Иргэдийн орлогыг хамгаалах	Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах	ЭЗ-ийг идэвхжүүлэх	Нийт дүн
Гадаад зээлээс	75.3	86.5	225.9	1,701.4	2,089.1
Ажилгүйдлийн тэтгэмж	4.3				4.3
Сайн дурын даатгал	42.6				42.6
Хүнсний талон		0.7			0.7
Вакцинжуулалт			159.6		159.6
НДШ чөлөөлсөн	28.5				28.5
Хүүхдийн мөнгө		85.8			85.8
Эмнэлгийн багаж, тоног төхөөрөмж			66.3		66.3
Төсвийн дутагдлыг санхүүжүүлэх				1,701.4	1,701.4
НДС	39.9				39.9
Ажилгүйдлийн тэтгэмж	39.9				39.9
Орон нутгийн төсөв			20.6		20.6
Ковид -19 зардал ³⁸			19.3		19.3
Тоног төхөөрөмж			0.5		0.5
Цалин, урамшуулал ³⁹			0.8		0.8
Улсын төсөв		996.3	126.6		1,122.9
Ковид-19 зардал			78.8		78.8
Ноосны урамшуулал		174.9			174.9
Тоног төхөөрөмж			24.6		24.6
Халамжийн тэтгэвэр		55.9			55.9
Цалин, урамшуулал			19.5		19.5
Хүнсний талон, хүүхэд хоол хүнс		19.3	3.7		23.0
Хүүхдийн мөнгө		746.2			746.2
Нийт дүн	115.2	1,082.8	373.1	1,701.4	3,272.5

8.2.2 Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалахад гадаад зээлээс 225.9 тэрбум, улсын төсвөөс 126.6 тэрбум, орон нутгийн төсвөөс 20.6 тэрбум нийт 373.1 тэрбум төгрөгийг зарцуулсан байна.

8.2.3 Мөн улсын төсвийн санхүүжилтийн 88.7 хувь буюу 996.3 тэрбум төгрөг иргэдийн орлогыг хамгаалахад чиглэсэн халамжийн зардал, 11.3 хувь буюу 126.6 тэрбум төгрөгийг иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалахад зарцуулсан байна.

³⁸ Эм, эмийн хэрэгсэл, оношлуур, ариутгал халдваргүйтгэлийн бодис, хувийн хамгаалах хэрэгсэл;

³⁹ Халдварын голомтот бүсэд ажиллаж байгаа эмч, эмнэлгийн ажилтнууд, төрийн холбогдох албан хаагчдад урамшуулал, илүү цаг.